

Universitätsbibliothek Paderborn

**Jncipit solemne opus expositionis Euangeliorum
dominicalium tocius anni reuerendi magistri Alberti de
Padua ordinis frat[rum] heremitaru[m] sancti Augustini**

Albertus <de Padua>

VIme, 1480

Secunda pars

urn:nbn:de:hbz:466:1-30888

tas erat eis celeberrima. quia tūc fuerant liberati a bultute egis-
ptiorū. Exo. 12. Habebitis hanc diem in monumentū et celebra-
bitis eam solennez dño in generationibz vestris cultu sempiter-
no et bene dicat q̄ erat dies festus iudeoz quia iudei tpe illo ce-
lebrabant festiuitates non ad dei honorem sed magis ppter va-
titates et commissationes atqz mundana solacia quibus intende-
bant. et ppter hoc dicit eis dñs. Vsa. i. Neomeniam et sabbatuſ
et festiuitates alias non feram.

Secunda pars.

Ecundo cum d. Cum subleuasset ergo. tangit̄ diuini
operis expediens oportunitas. Nam multitudi populi
erat magna indigens cibo. discipuli aut̄ erant pau-
peres quibus nō suppetebat facultas ministrandi lo-
cus etiam desertus carebat panibz. unde ad subuenientū huic
indigentie sic angustate ex omni parte nō restabat. nisi diuine
operationis remedium. C Circa istam igit̄ ptem tria facit
Primo tangitur xp̄i benignus aspectus: Cum subleuasset er-
go oculos ihesus: subleuasset dicit̄ oculos. qz post priuata col-
loquia spūali. direxit intentionem vt consideraret de his qui euz
sequebant̄. Nota q̄ oculi xp̄i sunt speciosi ut delectent. Geneb.
49. Puleriores sunt oculi eius vīno. sunt lucidi ut illuminent.
Eccle. 22. Oculi dñi lucidiores sunt sup̄ solem. sunt mundi ut si
ne infectione etiam infecta aspiciant. Abac. i. Mundī sunt oculi
tui dñe ne videoles malū affectuose sez et si infectione et ad ini-
quitatem respicere non poteris. Item sunt contemplatiui. ita ut
nulla creatura sit inuisibilis in aspectu eius. Proph. 16. In omni
loco oculi dñi contemplatiū bonos et malos. Item sunt ardentes.
Dan. 10. Facies eius sicut facies fulgoris. et oculi eius ut lam-
pas ardens. Et hoc ideo ut omne malum dissipet iniquitu suo.
Proph. 2. Sicut glacies dissoluit̄ intuitu solis. Et sicut fluit ce-
ra a facie ignis. sic perit omne malū a facie dei. Itē oculi dñi sunt
benigni ad conspectuz nostre indigentie. ps. Oculi eius in pa-
perem respiciunt. tales igitur oculos: cum subleuasset dominus
ihesus: et vidisset: benigno et misericordi aspectu. vñ in Lqat.
vidit turbam magnā et misertus est eius: quia multitudo ma-
xima venit ad eum: Ista maxima multitudo quadruplici indi-
gebat materia. quia enim inter eos multi erant infirmi. Ideo
vt dicit Mathewus. Exiens ihesus curauit laugmados eorum.

Sermo

Quia vero ut dicit **L**mar. erant sine ordine sicut oves non habentes pastorem. ideo xps ordinavit istam multitudinem per contumia centenos & quinquaginos. qz etiam erant in doto. Ideo b*m* **L**uc. loquebat illis de regno dei. h*u* quia longo erant labore afflidi. ideo ut dicunt omnes euangeliste etiam corpali cibo eos refecit. O. S*c*do tangit defectus huani consilij. qz ad subueniendum huic multitudini non potuit haberi assilium ab hoie. Dicit ad philippum: quasi sustendo: unde ememus panes ut manducent h*u*: unde i. quod habebimus pecuniaz ad emenduz. Vel vnde i. ubi habere poterimus panes venales cum simus in deserto. Attende idu b*m* **L**mar. qz turba expectauerat xpm tota die usq*z* ad vesperam. vespere aut facti accesserunt apli ad xpm dicentes. Desertus est locus. et hora iam preteriit. dimitte turbas ut euntes in castella emant sibi escas. et tunc dixit xps non est necesse qz vadant. imo vos date illis manducare. et statim interrogauit philippum v*n* possent enim panes. Dein ostenditur quare xps philippum interrogauerit: hoc autem dicebat temptans eum: non quide temptabat velut ignorans. h*u* quem admodum magister temptat discipulū quem seit esse ignorantem ut ipsimet discipulo sua manifestet ignorancia. et ex hoc habeat occasione querendi doctrinā. E. Nota qz temptat nos deus non quidem ut aliquod occultuz n*r*m cognoscat. quia ipse novit abscondita cordis. nec etiam temptat ut in p*c*m alliciat deus enim temptator maloz est & nemmē temptat. vt d. **I**a. i. Sed temptat deus ppter duo. vel vt nr*e* vite conditio al*h*s patet. sicut temptauit abraam de imolatione filij. **G**eneb. zz. vt obedientia ipsius esset al*h*s manifesta. Vel ideo temptat deus vt homo sibi notus fiat qnto sit infirmitatis aut nescientie hoc enim modo temptauit philippum. Item temptat diabolus. sed vt decipiat **M**c. 5. Temptauit satanas cor tuuz mentiri sp*u* sancto. Item temptat caro vt inficiat. **J**ob. 1. 4. Caro hominis dum vivit dolebit. qz dum in hac vita sumus ex carne surgunt temptationes. Vnde subdit. Et aia eius supsemetipso lugebit Item temptat m*d*ue. vt sua vanitate alliciat. contra quod d*r*. **J**oh*h*is. 2. Nolite diligere munduz neq*z* ea que in mundo sunt. quoniam mundus transibit & vanitas eius. Item temptat homo seipsum vt proficiat. 2. **C**or. 13. cosmetipso. temptate. Si estis in fide xpi ipsi vos probate. Item temptat homo hoiez vt mores eius inspiciat. **D**an*h*. 1. Tempta nos obsecro seruos tuos diebus decē *z*. Itē alq*n* temptat h*o* deū vt experimentū eius acapiat. qd nunq*z* faciendum est. qz p*re*dit ex infidelitate

XXXII

Quomodo temptauerunt indei dñm in deserto. ps. temptauerunt
dñm in cordibus suis. vt petrent escas animabus suis:
quod quia valde picalosum est. Ideo s. Deut. 6. Non tempta-
bis dñm deum tuū. sicut temptasti eū in loco temptationis. De
inde ostendit euangelista. q̄ temptatione philippi non p̄cessit ex
xpi ignorantia: Ipse em̄ sciebat: cognitione infallibili. et non
solum sciebat sed etiā disposuerat: quid esset facturus. qnaē ḡ
interrogabat philippum vñ ememus panes. Ad hoc respond̄
Cris. vt ex responsione eius oib⁹ esset notum q̄ nulluz erat
remedium. nec dñliuu hūahum ad subuentiū multitudini
plebis. atq; per hoc miraculum xpi vtilitatis evidentis pbaret.
¶ Onde ponit philippi responsio. Respondit philippus:
dixit Cris. q̄ om̄es discipuli responderent xpo: ducentoz̄ de-
narior̄ panes: id est panes empti ducentis denariis: nō suffici-
unt eis: ad sacratam. immo nec etiā: vt vniuersisq; modis
quid accipiat: sed indigent plurima esca. cū sint in magno nu-
mero & fatigati in solitudine deserti. p̄t autē dicit q̄ ceteri apli
audientes interrogationem factā a philippo. vnde emem⁹ pas-
nes vt manducant hi. simul cū eo responderent licet non inter-
rogati. ducentoz̄ denarior̄ panes n̄ sufficiūt eis Aut h̄m Cris
seorsum interrogati discipuli idem responderunt. Vel h̄m Aug
Philippus respondit in persona ceteroz̄. In hac autē r̄fusione
vt dicit Alchimus tarditas philippi ostendit. Nam si perfecte
de creatore intelligeret. de eius potestate largitate nō disfideret.
Et quia humānū consilium fuit inualidum ad opūs dei. audia
misquale fuerit adiutorium. vnde nunc tertio ponitur flebile
adiutoriū: dixit ei vñus ex discipulis eius Andreas frater sys-
monis petri: Sed in hoc videtur esse duplex dissontia. ceteri
enim euangeliſte referunt om̄es aplos dixisse xpo id qđ sequit
Dicendum aut h̄m Aug. Qz Andreas in persona oīm est locu-
tus. Altera dissontia videt. quia dicit Cris. Qz xps interro-
gauit aplos. quot panes habetis. ite et videte. a illi cū cognoscen-
tissent retulerunt ei. diu p̄t. q̄ interrogati discipuli a christo
quot panens haberent Andreas ex persona om̄itiū dixerit: Est
puer vñus hic qui habet q̄nq; panes ordeaceos: Iste puer dñ
fuisse sanctus marcialis cuius corpus requiescit Lemontie. vbi
h̄m Cris. consideranda est p̄simonia victus discipulorū cristi in
duobus. Primo qz sic mirabiles viri et magni pane ordei utre-
bantur qui est iumentoz̄ abus. Item in q̄ntitate. quia duode-
cim viri existentes solū q̄nq; panes habebant. in quo apparet
q̄ntum carnalem escā attempserint ibi solis spūalib⁹ intendētes

Sermo

Et duos pisces: non dicit eos habuisse carnū diuersas manes.
h̄ pisces tñ nec h̄z copiam sed duos tñ. Nota h̄m Tho-
ophi. et Cris. Andre. aliquid aliud sensit de dño. non em̄ sine
causa dixit q̄ essent inter eos quinq; panes et duo pisces. nisi
q̄ forte luspicabatur xp̄m posse faciare multititudine ex his mlti
plicatis panib;. h̄ tñ eius credulitas vacillabat. vnde subdit:
Sed hec: panes sc̄ et pisces: quid sunt inter tantos: q̄si dicat
nihil. & certe nihil essent. nisi diuina potencia pauca multipli-
caret in multa x̄.

Tertia pars.

Ergo cum dicit. Dixit ergo eis ihesu. tangit sufficiens largitas diuini beneficij. Ex quo em̄ oportunū
erat subuenire turbe. nec consilii hūanum valebat.
nec aditorium. non restabat nisi dina virtus. que
subueniret indigentib;. Et quatuor tangunt. pmittitur
enim turbe discubitus: dixit ergo ihs: spredo consilio et
adlutorio humano qd̄ sibi videbat executus est: facit homines
dicubere: Est at discubere iacere ad comedenduz. qz solebant
comedentes iacere super cubitalm. licet tpe pñti non sit moris
urbani. & ideo discubere generali accipitur nunc pro sedere ad
comedendū. Nota q̄ ad aplos ptinebat facere hoies discubere
sed a xpo expectabat vnde discubentes reficerent. Attende aut̄
aploz obedientiaz. qz non interrogauer̄t ad quid deberet ho-
mimes discubere. nec vnde deberent refici. h̄ mandatuz h̄s iliter
impleuerunt sperantes q̄ qui pauerat olim mensam in deserto
etiam nūc in solitudine turbas reficeret. Deinde ostendit vbi
discubuer̄t: Erat autem fenum multis in loco: & autem fenum h̄m
Tho. herba adhuc viridis. erat em̄ pasca. qd̄ in primo mense
p̄ficiebatur. sc̄. i. luna aprilis quo tpe est veris iocunditas.
aeris temperies. & iam terra germinat & arbores floruerūt sup
hoc feno. & herba virenti discubuerunt. vt delectabiliter reficerent.
Deinde tangit discubentium numerū: discubuerunt ergo viri
mulieres & puuli non numerant h̄m legalez & suetudinez. quas
tñ arbitrandū est plures faisse: quasi quinq; milia: ita vt h̄m
Hiero. cuiusbet millenaria unus panis responderet. Et est sciē-
dum q̄ tanta multitudo non sine ordine discubuit. Nam vt dī-
cit Marcus. discubuerunt super viride fenuz p̄ contubernia. i.
seorsum distincti per societates centenari & quinquagēni. D
Secundo tangitur miraculi operatio: Accepit ergo ihesu pa-
nes: q̄ erant quinq; tñ. vt ex tam modica suba oparet miraculū.
Sed querit quare xp̄s non creauit nouos panes vnd̄ turbā
aleret. Prima causa hui⁹ h̄m Thop. est vt cofundat manichei